
Smil tross vold

FORSIDEBILDET

Foto Øivind Larsen

Forsidebildet er fra et krisesenter for mishandlede og misbrukte kvinner og barn.

Krisesentre finnes over hele verden. De holder gjerne en lav profil – av forståelige grunner. De er der, uten at vi hører så mye om dem. Det er derfor ikke noe spesielt ved å ha et forsidebilde fra et krisesenter. Det som er spesielt, er at det i 2001 fortsatt trengs krisesentre over hele verden. At sannsynligvis bare en brøkdel av behovet dekkes. At verden ikke er kommet lenger enn at kvinner og barn fortsatt mishandles og misbrukes i mange samfunn. Forsidebildet er ment å henlede oppmerksomheten på dette triste faktum.

Et forsidebilde fra et krisesenter kunne ha vært tatt hvor som helst, men dette er fra et sted i Afrika. Det er fra et krisesenter drevet av Frelsesarmeen ut fra organisasjonens ideologi om en kombinasjon av åndelig og sosial støtte. Men bildet kunne like gjerne ha vært fra et krisesenter drevet i annen regi. Arbeidets form vil variere, avhengig av lokale forhold.

Fordi mitt anliggende er generelt og ikke knyttet til nettopp dette krisesenteret, men viktigere, av hensyn til sikkerheten til barna på bildet og kanskje især sikkerheten til deres mødre, vil jeg verken si hvilket land bildet er fra, eller hvilket år jeg tok det.

Barn og mødre holder her til i lave mursteinsbygninger, pene hus, men med solide smijernsgitre foran vinduene. Et velordnet anlegg, omgitt av et høyt piggrådgerde. Den tunge, elektrisk drevne porten kompletterer assosiasjonen til en konsentrasjonsleir. Adressen finnes ikke i noen telefonkatalog og stedet er ikke avmerket på noe kart.

Risikoen er ikke at noen innenfor skal rømme. Den reelle faren består i at noen utenfra skal trenge seg inn. Et av smijernsgitrene bærer preg av å ha vært forsøkt brukket til side. Forklaringen: En rasende ektemann hadde klart å forsere gjerdet og ville inn for å banke opp, kanskje drepe sin hustru som hadde søkt tilflukt innenfor.

Noen av klientene på dette krisesenteret er blitt henvist av sosialarbeidere. Men noen kvinner har funnet veien selv. De har simpelthen gått hjemmefra og har lyktes i å bryte opp fra en utålelig situasjon. Ryktene om institusjonens eksistens har fått dem til å finne dit, noen endog langveisfra til fots, fulgt av barna.

Barna har en liten skole og en liten barnehage. De smiler og ler, slik barn gjør, men det er noe matt over enkelte av dem, en blanding av resignasjon og fortvilelse. Den minste jenta på bildet utstråler lykke og glede, hun har neppe full innsikt i situasjonen. Den eldre er mer nølende og har kanskje sine grunner for det.

I dette afrikanske landet er ikke familievold knyttet til noen spesiell etnisk gruppe. Til og med ganske veletablerte hvite kvinner ankommer, på flukt fra voldelige ektefeller. Imidlertid lar det seg ikke benekte at æresbegrepene i de muslimske befolkningsgruppene utgjør et spesielt problem. Kvinner som blir ansett for å vanære familien, er i reell fare. Selv om dette forekommer mange steder, er problemet særlig alvorlig i et afrikansk land der terskelen i enkelte grupper for å ty til vold generelt sett er lav. Da står liv på spill.

På dette krisesenteret finner 30 – 50 personer trygghet og støtte noen måneder, fysisk, mentalt og sosialt. Men hva skjer etterpå? For mange klienter er det å vende tilbake til de forholdene de forlot, ikke aktuelt i det hele tatt. Og hva da? For mødrene, og kanskje spesielt for deres barn?

Dette senteret har altså kapasitet til å ta seg av 30 – 50 personer av Afrikas millioner. Hva med alle de andre som trenger hjelp?

Menneskerettigheter er et hett politisk tema. Inkludert i dette er personlig integritet, herunder retten til ikke å bli utsatt for vold. Det er store kulturelle endringer som må til for å gjøre denne retten allmenn og akseptert. Dette vil ta tid, men alle som kan, bør bidra til å få fortgang i de nødvendige endringene.

ØivindLarsen

Publisert: 10. november 2001. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. februar 2026.